

Stručni rad

SHARENTING: PITANJE PRAVA DJECE NA PRIVATNOST

Martina Horvat

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet hrvatskih studija

Odsjek za odgojno-obrazovne znanosti

Sažetak

Povećana umreženost i društveni mediji imali su ulogu u promjenama suvremenoga roditeljstva, zbog čega se sve više spominje pojam *sharentinga* kao roditeljskoga intenzivnog dijeljenja osobnih podataka o djeci na društvenim medijima. Uz pojam *sharentinga* veže se pitanje narušavanja prava djece na privatnost.

Ključne riječi: digitalno roditeljstvo, digitalni otisak, prava djece, privatnost

1. Uvod

Digitalizacija društva dovela je do promjena u obiteljskoj dinamici koje se očituju u pojavljivanju novih pojmova u obiteljskoj pedagogiji poput *digitalnoga roditeljstva* [4], *smetenoga roditeljstva*, (eng. *distracted parenting*) [2], uz koji se veže i pojam *tehnoferencije* [17], *sharenting* [10], *transcedentno roditeljstvo* [16] pa čak i *paranoično roditeljstvo* [13]. U istraživanjima ovih pojmova naglasak je na ulozi digitalne tehnologije na roditeljstvo i roditeljske odgojne postupke. Iako su svi navedeni pojmovi važni za dodatno teorijsko i empirijsko istraživanje, u ovom radu naglasak će biti na sveprisutnoj pojavi roditeljskoga intenzivnog dijeljenja osobnih podataka, videa i fotografija djece na društvenim medijima, tzv. *sharenting*. Teorijski će se obraditi *sharenting*, ali i sve ono što se u pedagogiji veže za njega poput digitalnoga otiska djeteta, prava djece na privatnost i ugrožavanje sigurnosti djeteta, kao i oduzimanje prava djetetu na autonomiju u oblikovanju svoga *online* identiteta. *Sharenting* se posebno proučava u području prava i realizaciji i/ili ugrožavanju dječjih prava na privatnost, u okviru čega se propituje i oblikovanje digitalnoga otiska djeteta te koje to posljedice može imati za dijete u odrasloj dobi. Upravo zbog straha od narušavanja prava na privatnost djeteta i potencijalnih opasnosti koji se iza toga kriju, prije svega narušavanje sigurnosti djeteta, javlja se i pojam *anti-sharenting* kada se roditelji, zbog straha, odlučuju suzdržati od dijeljenja podataka o djeci. „Dijeliti ili ne“ može se objasniti kompleksnom pojavom tzv. *paradoksa otvorenosti-privatnosti* (eng. *privacy-openness paradox*) koji će se, također, detaljnije objasniti u nastavku rada.

2. Pojmovno određenje “sharentinga” - zašto, kada i kako se javlja sharenting?

Sharenting proizlazi iz dvije riječi – *share* i *parenting*, a očituje se, s jedne strane, u dijeljenju osobnih podataka, fotografija i videa djeteta od strane njihovih roditelja koji mogu ugroziti njegova prava i sigurnost [7][10], a s druge obuhvaća i sve što roditelji dijele o svom roditeljstvu *online* [6].

Ukupno je šest razina *sharentinga* prema autorima Putri i sur. [22] kroz koje prolaze majke, a kojima prethode tri repetitivne faze: (1) eksternalizacija, (2) objektivizacija, (3) internalizacija unutar kojih su tri perspektive stvarnosti: (1) objektivna, (2) simbolička i (3) subjektivna. Navedene faze i perspektive povezane su na način da majke prvo slušaju savjete drugih stručnjaka i majki, skupljaju sva znanja o *sharentingu* te to predstavlja prvu fazu *objektivizacije*, a znanje koje su stekle, zajedno sa socio-kulturnim kapitalom, konstruira pozitivne i negativne vrijednosti dijeljenja osobnih podataka djece te to predstavlja fazu *internalizacije*. Eksternalizacija je oblik prilagodbe na procese objektiviziranja (prikupljanja znanja) i internalizacije vrijednosti koje se onda iznose subjektivno [22]. Na koji način će se onda osobni podaci djece dijeliti, te hoće li se uopće u tu praksu majke uključiti, određeno je navedenim procesima te se procjena donosi *subjektivno*. Nakon ovih prvotnih procesa, kada se majke odluče dijeliti fotografije i/ili videoe napretka djece, autori Putri i sur. (2021) navode šest razina prije nego što se pojedini sadržaj o djeci objavi: (1) dokumentiranje, (2) odabir, (3) uređivanje, (4) pisanje sadržaja (naslova fotografije), (5) objavljivanje, te (6) dobivanje odgovora i povratnih informacija na sadržaj [18].

Prije svega, kod *sharentinga* je riječ o oblikovanju *online identiteta djeteta* kojim se potencijalno može ugroziti sigurnost djeteta [25]. Osim ugrožavanja sigurnosti djeteta, možemo govoriti i o osjećaju srama kod djece jer nisu mogli kontrolirati objave svojih roditelja, zbog čega se raspravlja o potencijalnom *ugrožavanju prava djeteta na privatnost*, koja je osigurana Konvencijom o pravima djeteta [21]. Uz *sharenting* nadovezuje se pojam *digitalni otisak* [26] kojega roditelji oblikuju objavljivanjem osobnih podataka djeteta koje sežu i od slika ultrazvuka pa možemo govoriti o pojavi *online identiteta* prije onoga stvarnog [10]. Prema tome, dijeljenje i pohranjivanje trenutaka roditeljske radosti i ponosa na internetskoj platformi pokreće djetetov digitalni otisak na društvenim mrežama i 'normalizira kulturu nadzora' prema autorima Leaver & Highfield (citirano u Donovan) [12]. A kao što je već istaknuto, on se kreira i prije rođenja djeteta dijeljenjem slika ultrazvuka [11]. Iako to može predstavljati ozbiljno narušavanje sigurnosti i privatnosti djeteta, nedovoljno se raspravlja na koji način to narušava prava djeteta zajamčena *Konvencijom o pravima djeteta* [21].

3. Pregled istraživanja o *sharentingu*: perspektiva roditelja nasuprot perspektivi djece

Kao što je prethodno navedeno, prisutnost djece na društvenim medijima vidljiva je već od fotografija ultrazvuka prije rođenja [12], a u SAD-u više od 90 % djece ima svoj *online identitet* prije druge godine, zbog pojave *sharentinga* [26]. Suvremene se roditelje potiče na dijeljenje fotografija djece i vlastitih iskustava o roditeljstvu na društvenim medijima [6] što je povezano s oblikovanjem i definiranjem pojma *sharenting*, kao što je bilo vidljivo iz pojmovnoga određenja. Autorica Damkjaer [10] naglašava da je dilema "dijeliti ili ne" (eng. „*to share or not to share*“) rezultat želje za biti *dobar roditelj*, a naglašava četiri komunikacijska polazišta za pojavu *sharentinga* kod roditelja: (1) obiteljska usmjerenost (eng. *family-oriented*); (2) vršnjačka usmjerenost (eng. *peer-oriented*); (3) kritička usmjerenost dijeljenju (eng. *oppositional*) i (4) nekorištenje društvenih medija (eng. *non-use*). U obiteljski usmjerenom komunikacijskom stilu roditelji dominantno dijele fotografije svoje djece i obitelji u pozitivnom svjetlu naglašavajući obiteljsku koheziju i tradicionalne obiteljske vrijednosti. Ovaj pristup dominantno je monološki. Vršnjački usmjeren komunikacijski stil (eng. *peer-oriented*) bazira se na dijeljenju fotografija i iskustava putem grupa i temelji se na dijalogu i razmjeni iskustva. Kritička usmjerenost prema *sharentingu* (eng. *oppositional*) obilježena je kritičkom pristupu dijeljenju fotografija prije svega zbog zaštite prava djece na privatnost i nedostatku kontrole nakon dijeljenja. Stil nekorištenja (eng. *non-use*) obilježen je izbjegavanjem korištenja društvenih medija, prije svega Facebooka, za dijeljenje fotografija djece i roditeljskoga iskustva [10].

Kada se o razlozima *sharentinga* ispituje adolescente, istraživanje autora Verswijvel i sur. [27] ističe da oni procjenjuju i navode četiri razloga pojave *sharentinga* kod vlastitih roditelja: (1) radi dobivanja savjeta drugih roditelja; (2) društveni motivi; (3) radi impresioniranja drugih; i (4) radi pohranjivanja informacija; a posljednji motiv smatraju dominantnim razlogom.

S druge strane, istraživanja koja su ispitivala roditelje o njihovim razlozima roditeljskoga dijeljenja osobnih podataka o djeci mogu se podijeliti u postizanje osjećaja podrške drugih roditelja [19][6], pronalazak savjeta i pomoći oko odgoja [9] razmjena osjećaja i iskustava [6], kao i osjećaj društvenoga prihvaćanja [15] te

prikaz obitelji na željeni način [19]. Uz prethodno navedene, razlog može biti i izvor zarade [14]. Dakle, roditelji dijele fotografije i informacije o vlastitoj djeci radi prednosti koje time ostvaruju, a navode društvenu podršku jednom od ključnih prednosti, a ta društvena podrška uključuje pozitivne povratne informacije putem komentara na objave i „sviđanja” objava [19]. Također, prednosti dijeljenja uključuje i potvrda od strane drugih roditelja o brizi za dijete, osjećaj sudjelovanja i dokumentiranja, a roditelji procjenjuju da im je izvor novih informacija i znanja te da na taj način sklapaju prijateljstva [15]. Nadalje, Blum-Ross i Livingstone [6] istraživali su razloge *sharentinga* među roditeljima-bloggerima i jedan od razloga zašto roditelji dijele svoja iskustva o roditeljstvu je terapijski učinak, razmjena osjećaja i iskustava roditeljstva, kao i katarzično iskustvo gdje se pisanjem „rješavaju problema”. S druge strane, negativni se učinci *sharentinga* ogledaju u osjećaju nesigurnosti, uspoređivanju s napretkom druge djece što uzrokuje neprijateljstvo i zamjeranje [15]. Važno je istaknuti da se dijeljenje fotografija o djeci prema autorima Ammari i sur. [1] razlikuje ovisno o tome je li riječ o majkama ili očevima pa su majke sklonije dijeliti fotografije djece, dok su očevi restriktivniji oko dijeljenja.

Nadalje, istraživanje Chalklen i Anderson [9] pokazuje da majke izražavaju zabrinutost oko objavljivanja fotografija djece zbog straha od ostavljanja digitalnoga otiska koji nije u najboljem interesu djeteta. Unatoč tome, 61 % ispitanica odgovorilo je da je objavljivanje fotografija djece i ostavljanje komentara o djeci najčešća aktivnost na Facebook platformi te njih 72 % izražava da im je dijeljenje problema na toj platformi pomoglo riješiti nedoumice oko odgoja [9]. Navedeni nesrazmjer u odgovorima može se objasniti kompleksnom pojavom tzv. *paradoksa otvorenosti-privatnosti* (eng. *privacy-openness paradox*) gdje je *sharenting* s jedne strane oslobađajući, izvor podrške i zadovoljstva, a s druge strane problematičan zbog pitanja osiguravanja privatnosti djece [23].

S druge strane, kada se o pojavi dijeljenja fotografija ispituje adolescente, oni su posebno osjetljivi na ovu pojavu i najmanje su skloni pristati na dijeljenje zbog zabrinutosti o svom *online* identitetu [27] te ističu važnost traženja dopuštenja kako ne bi došlo do neusuglašenosti između identiteta kojega oni kreiraju na internetu od onoga kojega kreiraju njihovi roditelji [20].

4. Rasprava: Roditeljsko pravo nasuprot dječjem pravu na privatnost

Kada govorimo o pojavi *sharentinga*, potrebno je postaviti pitanje o važnosti njegovanja prava djeteta na privatnost, uz što se veže i „roditeljsko pravo” na dijeljenje obiteljskoga života i slobodu govora, kao i pravo na odabir način odgoja djeteta [26], dokle god to ne ugrožava njegovu dobrobit. Prema tome, iako se u kontekstu *sharentinga* govori o potencijalnom ugrožavanju privatnosti i sigurnosti djece, univerzalna je pojava dijeljenja osobnih podataka o djeci na društvenim medijima i mnogi roditelji to vide kao svoje *pravo* [5]. Iako se *sharenting* odvija online, njegove su posljedice prisutne i u „stvarnom” svijetu pa je vidljiva *dualnost* ovoga pojma [8]. Kada govorimo o strategijama umanjivanja negativnih posljedica *sharentinga*, istraživanje Williams-Ceci i sur. [28] pokazuje da puštanje videa na temu potencijalnih opasnosti ove pojave i sumiranje ključnih rizika dijeljenja osobnih podataka o djeci, potiče roditelje na promišljanje prakse dijeljenja i smanjuje njihovu vjerojatnost da će objavljivati neprimjerene sadržaje o svojoj

djeci. Opasnosti dijeljenja fotografija i podataka o djeci mogu se podijeliti u nekoliko kategorija: (1) oduzimanje prava djeci na autonomiju i privatnost; (2) digitalni otisak koji je pohranjen i utječe na kasniji odrasli život i samim time uskraćivanje djeci da sami kreiraju i imaju kontrolu nad svojim digitalnim otiskom; (3) pohranjivanje glasa djeteta i fotografija koji su prijetnja za sigurnost djeteta (poput krađe identiteta) i izvor srama u odrasloj dobi. Što se tiče opasnosti *softwera za prepoznavanje lica* (eng. *face recognition*) zanimljivo je spomenuti *primjer djevojčice Maše* koju su u Srbiji 2015. godine otela trojica francuskih državljana kako bi se majka francuske djevojčice slične Maši, „riješila” biološkoga oca (otac svoje biološko dijete nije poznao te je bilo moguće prevariti ga na ovaj način i DNK analizom „dokazati” da nije otac) [25]. Način na koji se došlo do djevojčice jest preko osobnih podataka i fotografija na društvenim medijima (mjesto kretanja, življenja, druženja itd.) te preko *softwera za prepoznavanje lica* (Čavić, 2015 citirano u [25]). Djevojčica je spašena nakon par sati, a primjer služi kako bi se istaknule potencijalne opasnosti *online* dijeljenja vlastitih rutina i rutina djeteta sa širom javnosti. Upravo zbog straha za privatnost i sigurnost djece, javlja se, uz pojam *sharentinga*, pojava *anti-sharentinga* koja je posljedica straha od učestaloga i pretjeranoga dijeljenja podataka o vlastitoj djeci [3].

Temeljem rasprava o privatnosti korisnika društvenih medija Europski parlament donio je niz uvjeta koji bi osigurali zaštitu privatnosti korisnika društvenih medija, poznatiji kao GDPR uvjeti (eng. *General Data Protection Regulation*), a samim time, potaknuta je dodatna rasprava o zaštiti maloljetnih korisnika društvenih medija [12]. No, navedeno nadgledanje i zaštita digitalne privatnosti djece stavljena je u ruke njihovih roditelja te se pritom nije vodilo računa o digitalnoj pismenosti roditelja, kao ni o načinu na koji roditelji ugrožavaju privatnost svoje djece kod dijeljenja fotografija i podataka o djeci na vlastitim online profilima [12]. Prema članku 17 GDPR-a postoji tzv. „pravo na zaborav” (eng. *right to be forgotten*) koji se odnosi na pravo brisanja osobnih podataka prikupljenih od treće strane, a posebno se to pravo odnosi ako je organizacija prikupila podatke o djetetu radi pružanja svojih usluga oglašavanja [29].

Kako bi se narušavanje privatnosti izbjeglo te s ciljem zaštite djece, predlaže se voditi računa o tome: (1) hoće li neka objava izazvati sram kod djeteta u budućnosti; (2) da su roditelji obvezni poštivati privatnost djeteta; (3) da moraju pitati djecu za dopuštenje; (4) da roditelji trebaju izbjegavati komentiranje koje može povrijediti druge roditelje i njihovu djecu [24]. Nadalje, način na koji roditelji kreiraju balans između svoje potrebe za objavljivanjem informacija o djeci i njihovih fotografija, a ujedno i štite privatnost djece i umanjuju potencijalne opasnosti dijeljenja njihovih podataka, jest *oblikovanje normi i strategija objavljivanja fotografija*. Neki od njih uključuju djelomično objavljivanje slika tako da se objave slike djece s leđa ili izdaleka, s emotikonima na licima djece te objavljivanje informacija i slika isključivo u zatvorenim roditeljskim grupama [3].

Hoće li pojedino dijeljenje podataka biti dobro ili loše, ovisi o pravilima koja kreiraju sami roditelji, a okosnica *dobroga sharentinga* jest da ono osigurava dobrobit dijeljenjem iskustava s drugim roditeljima kako bi se podržao razvoj djeteta i osigurala njegova dobrobit, dok je loš primjer *sharentinga* ono dijeljenje osobnih podataka koje krši prava djeteta na privatnost i time ugrožava njegovu sigurnost [22].

5. Zaključna razmatranja

Pojava učestaloga i intenzivnoga dijeljenja obiteljskoga života, koje uključuju dijeljenje osobnih podataka, fotografija i videa djece, sažima *sharenting*. Ovaj pojam uključuje i sve roditeljske aktivnosti razmjene iskustava o izazovima roditeljstva i odgoju. Iako je potreba roditelja za dijeljenjem o svojoj djeci odraz ponosa i radosti, važno je, u okviru digitalne roditeljske pismenosti, raspravljati i o rizicima i opasnostima *sharentinga*. Prije svega, opasnosti i rizici mogu se razumjeti u okviru rasprave o pravima djece na privatnost i sigurnost. Brojni su rizici nepromišljenoga dijeljenja osobnih podataka o djeci poput krađe identiteta, a fotografije i videi koje roditelji objavljuju mogu u budućnosti djeci biti izvor srama. Osim toga, djeci se onemogućava autonomija u kreiranju vlastitoga *online* identiteta s obzirom na to da im primarni digitalni otisak oblikuju njihovi roditelji. Iako postoje regulative koje bi trebale štiti privatnost djece, poput GDPR-a i dobrih ograničenja za pristup društvenim medijima, ipak se to oslanja na roditeljsko ograničavanje djece, a malo se propituje jesu li roditelji dovoljno digitalno pismeni za to. Također, ne uzima se u obzir što kada su roditelji ti koji dijeljenjem podataka o djeci ugrožavaju njihovu privatnost. Prema tome, potrebno je baviti se navedenom tematikom te istraživati motive za dijeljenjem u Republici Hrvatskoj te kako ta pojava utječe na djecu. Na temelju toga, voditi računa o tome da se roditelje opismenjava i u okviru rizika i opasnosti dijeljenja osobnih podataka o djeci radi zaštite djece i njihove dobrobiti.

6. Literatura

- [1.] Ante-Contreras, D. (2016). Distracted Parenting: How Social Media Affects Parent-Child Attachment. *Electronic Theses, Projects and Dissertations*. Preuzeto 20. siječnja 2021. s <http://scholarworks.lib.csusb.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1338&context=etd>
- [2.] Ammari, T., Kumar, P., Lampe, C. & Schoenebeck, S. (2015). Managing Children's Online Identities. 1895-1904. 10.1145/2702123.2702325.
- [3.] Autenrieth, U. (2018). Family photography in a networked age: Anti-sharenting as a reaction to risk assessment and behaviour adaption. In: G. Mascheroni, C. Ponte, & A. Jorge (Eds.), *Digital parenting: The challenges for families in the digital age* (219–232). The International Clearinghouse on Children, Youth and Media. https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/20_autenrieth.pdf
- [4.] Benedetto, L., & Ingrassia, M. (2021). Digital Parenting: Raising and Protecting Children in Media World. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.92579
- [5.] Bessant, C. (2018). Sharenting: Balancing the Conflicting Rights of Parents and Children. *Communications Law*, 23(1), 7–24.
- [6.] Blum-Ross, A. & Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110-125, doi: 10.1080/15405702.2016.1223300
- [7.] Brosch, A. (2018). Sharenting – Why do parents violate their children's privacy? *NewEducational Review*, 54(4), 75–85. <https://doi.org/10.15804/tner.2018.54.4.06>
- [8.] Cataldo, I., Lieu, A. A., Carollo, A., Bornstein, M. H., Gabrieli, G., Lee, A., & Esposito, G. (2022). From the cradle to the web: The growth of

“sharenting”—a scientometric perspective. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022, 1–12. <https://doi.org/10.1155/2022/5607422>

[9.] Chalklen, C., & Anderson, H. (2017). Mothering on Facebook: Exploring the Privacy/Openness Paradox. *Social Media + Society*, 3(2). <https://doi.org/10.1177/2056305117707187>

[10.] Damkjaer, M. S. (2018). Sharenting = Good Parenting?: Four Parental Approaches to Sharenting on Facebook. *In: Digital Parenting: The Challenges for Families in the Digital Age, Yearbook 2018* / [ed] Mascheroni, Giovanna, Cristina Ponte, & Ana Jorge, Gothenburg: Nordicom, University of Gothenburg, 2018, p. 209-218.

[11.] Davidson-Wall, N. (2018). “Mum, seriously!”: Sharenting the new social trend with no opt-out. *Debating Communities and Social Networks 2018 OUA Conference*. <https://networkconference.netstudies.org/2018OUA/wp-content/uploads/2018/04/Sharenting-the-new-social-trend-with-no-opt-out.pdf>

[12.] Donovan, S. (2020). “Sharenting’: The Forgotten Children of the GDPR”. *Peace Human Rights Governance*, 4(1), 35-59. doi: 10.14658/PUPJ-PHRG-2020-1-2

[13.] Furedi, F. (2008). *Paranoid Parenting: Why Ignoring the Experts May Be Best for Your Child*. London: Bloomsbury Academic.

[14.] Jorge, A., Marôpo, L. & Novello, A. M. (2022). Mummy influencers and professional sharenting. *European Journal of Cultural Studies*, 25(1) 166–182. doi: 10.7111/1737/61735674594924121100044593

[15.] Latipah, E., Adi Kistoro, H. C., Hasanah, F. F., & Putranta, H. (2020). Elaborating motive and psychological impact of sharenting in millennial parents. *Universal Journal of Educational Research*, 8(10), 4807–4817. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081052>

[16.] Lim, S. (2019). *Transcendent Parenting – Raising Children in the Digital Age*. New York: Oxford University Press.

[17.] McDaniel, B. T. i Coyne, S. M. (2016). “Technoferece”: The interference of technology in couple relationships and implications for women’s personal and relational well-being. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(1), 85-98. <https://doi.org/10.1037/ppm0000065>

[18.] Meliani, F., Hidayati, N. & Sulaeman, E. (2023). Sharenting: Sharing Moments or Violating Children’s Privacy. *Scientia: Social Sciences and Humanities*. <https://doi.org/10.51773/sssh.v2i2.228>

[19.] Moser, C., Chen, T., & Schoenebeck S. (2017). Parents’ and Children’s Preferences about Parents Sharing about Children on Social Media. *CHI '17: Proceedings of the 2017 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 5221–5225. <https://doi.org/10.1145/3025453.3025587>

[20.] Ouvrein, G., Verswijvel, K. (2019). Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management. *Children and Youth Services Review*, 99, 319-327. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.02.011>.

[21.] Pravobranitelj za djecu (2011). *Konvencija UN-a o pravima djeteta*. Zagreb: Pravobranitelj za djecu.

[22.] Putri, R. N., Harkan, A. A., Khairunnisa, A. A., Nurintain, F., Ahdiyar, M. A. (2021). Construction of "Sharenting" Reality for Mothers Who Shares Children's Photos and Videos on Instagram. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 558, 782-788. <https://www.atlantispress.com/proceedings/aprsh-19/125958344>

[23.] Ranzini, G., Newlands, G. E. & Lutz, C. (2020). Sharenting, Peer Influence, and Privacy Concerns: A Study on the Instagram-Sharing Behaviors of Parents in the United Kingdom. *Social Media + Society*, 6(4). <https://doi.org/10.1177/2056305120978376>

[24.] Robiatul Adawiah, L., & Rachmawati, Y. (2021). Parenting Program to Protect Children's Privacy: The Phenomenon of Sharenting Children on social media . *Jurnal Pendidikan Usia Dini*, 15(1), 162 - 180. <https://doi.org/10.21009/JPUD.151.09>

[25.] Sečan Matijaščić, A. (2018). Pravo na privatnost i objavljivanje osobnih podataka, informacija (o) i fotografija maloljetne djece. *GLASILO FUTURE*, 1(3), 27-59. <https://hrcak.srce.hr/279789>

[26.] Steinberg, S. B. (2017). Sharenting: Children's Privacy in the Age of Social Media. *Emory Law Journal*, 66(4), 839-884. https://heinonline.org/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/emlj66&id=864&men_tab=srchresults

[27.] Verswijvel, K., Walrave, M., Hardies, K. And Heirmann, W. (2019). Sharenting, is it a Good or a Bad Thing? Understanding How Adolescents Think and Feel about Sharenting on Social Network Sites. *Children and Youth Services Review*, 104. doi: <https://doi.org/10.1016/j.chldyouth.2019.104401>.

[28.] Williams-Ceci, S., Grose, G. E., Pinch, A. C., Kizilcec, R. F., Lewis, N. A. (2021). Combating sharenting: Interventions to alter parents' attitudes toward posting about children online. *Computers in Human Behavior*, 125. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106939>

[29.] Wolford, B. (2023). Everything you need to know about the "Right to be forgotten". GDPR.eu. <https://gdpr.eu/right-to-be-forgotten/>